

Enligt sändlista

Kungörelsedelgivning

Beslut om nya syften och föreskrifter samt skötselplan för Skurugata naturreservat i Eksjö kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808, MB) om nya syften och föreskrifter för naturreservatet Skurugata. Naturreservatets avgränsning framgår av bifogad karta, bilaga 1.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen i enlighet med 7 kap. 5 § MB och med stöd av 7 kap. 6, 7 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se Naturreservatsföreskrifter).

Länsstyrelsen fastställer, i enlighet med 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., bifogad skötselplan (bilaga 2), för områdets långsiktiga vård.

Syfte, föreskrifter och beslutkarta, bilaga 1, i Länsstyrelsen beslut den 3 mars 2005 (511-7139-00) upphör att gälla. Länsstyrelsens beslut den 3 mars 2005 (511-7139-00) om fastställande av skötselplan upphör att gälla.

Syftet med naturreservatet är att:

- skydda och bevara skuran och de arter som är beroende av det svala och fuktiga klimatet i skuran
- bevara och utveckla en naturskogsartad barrblandskog med anslutande mosse och de arter som är knutna till dessa miljöer
- bevara de listade habitaterna enligt EU:s art- och habitatdirektiv i gynnsamt tillstånd
- tillvarata områdets betydelse för friluftslivet, inom ramen för bevarandet av områdets naturvärden
- bevara och utveckla betad barrskog
- bevara och utveckla brandpräglad tallskog

Syftet ska uppnås genom att:

- området utvecklas huvudsakligen genom intern dynamik med utrymme för naturvårdande åtgärder för att gynna skyddsvärda arter och livsmiljöer
- naturvårdande gallring genomförs för att bibehålla tall och lövträdslag i tidigare brandpräglade områden samt skapas skiktning och luckighet i yngre planterade skogsbestånd
- skogsbyte förekommer för att återskapa och upprätthålla en betespräglad barrblandskog
- återkommande naturvårdsbränningar genomförs samt brandefterliknande åtgärder för att gynna brandpräglad skog och dess arter
- hydrologisk återställning utförs där det är möjligt efter hydrologisk utredning
- leder, skyltar och andra friluftsanordningar underlättar och höjer värdet vid besök i naturreservatet

Skälen enligt 7 kap. 5 § MB

Skälen med Skurugata är att området har mycket höga naturvärden knuten till olikåldrig barrblandskog med lång trädkontinuitet av tall och gran. Stora delar av skogen är klassad som natura-2000-naturtypen taiga. I området hittas kontinuitetskrävande arter i form av flera signalarter och rödlistade lavar, svampar och kärlväxter exempelvis broktägel, knärot och ullticka. Skogshönsen tjäder, orre och järpe finns också i området.

Området är sedan lång tid tillbaka ett mycket populärt besöksmål med höga friluftsvärden.

Naturreservatsföreskrifter

A. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 5 § MB OM INSKRÄNKNINGAR I RÄTTEN ATT ANVÄNDA MARK- OCH VATTENOMRÅDEN

Inom naturreservatet är det förbjudet att:

1. bedriva skogsbruk eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar
2. uppföra byggnad eller anläggning
3. anlägga väg, parkeringsplats, led, bro eller spång
4. uppföra mast eller antenn eller anlägga luft- eller markledning
5. anordna upplag av något slag
6. bedriva täkt av något slag
7. borra, spränga, gräva, schakta, muddra, utfylla, tippa, dika, dikesrensa eller dämna
8. jaga fågel
9. plantera in för trakten främmande djur- eller växtarter
10. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel
11. tillföra kalk eller andra växtnäringssämnen annat än inom delområde B för jordbrukets behov, se karta bilaga 1.
12. uppföra stängsel annat än inom delområde B för jordbrukets behov, se karta bilaga 1.

B. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 6 § MB OM FÖRPLIKTELSE FÖR ÄGARE OCH INNEHAVARE AV SÄRSKILD RÄTT ATT TÅLA VISST INTRÅNG

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmarkering och underhåll av gränserna för naturreservatet
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor
3. anläggande och underhåll av väg, parkeringsplats och ändamålsenliga besöksanordningar med strövstig, bord och bänk, eldplats samt torrklätt
4. undanröjning av sten och lutande träd i skuran som kan utgöra fara för allmänheten, samt möjlighet att stänga av skuran vid stor fara och under skötselåtgärder.

5. naturvårdande gallring, naturvårdande röjning, luckhuggning, och ringbarkning av unggran i syfte att gynna förekomst av tall och lövträd samt grovlekstillväxt av tall, lövträd och gran
6. veteranisering av tall
7. utföra naturvårdsbränning inom delområde A, se karta bilaga 1
8. de säkerhetsarrangemang som krävs vid naturvårdsbränning
9. markstörning och punktbränning för att gynna hänsynskrävande arter samt gynna nyetablering av tall och lövträd
10. sådd av tall, björk, asp och sälg samt temporära betesskydd av plantorna
11. skogsbete inklusive stängsling
12. i syfte att restaurera och upprätthålla ett skogsbete får luckhuggning av gran ske och den avvecklade granen får forslas ut i reservatet. Ris, grenar och röjningsrester får brännas på plats
13. undvika eller begränsa storskaliga angrepp av åttatandad granbarkborre genom fällning och barkning av angripna granar samt rotkapning och barkning av vindfällda granar. Fällda träd ska i första hand lämnas i naturreservatet, men fällda färskt angripna träd kan i undantagsfall transporteras ut om områdets prioriterade bevarandevärden påtagligt hotas.
14. utföra hydrologiska restaureringar av diken, avverkad igenväxningsvegetation längs med diken får forslas ut i reservatet. Restaureringen ska föregås av en hydrologisk utredning.
15. bekämpning av för området främmande eller invasiva arter
16. genomförande av undersökningar av djur-, svamp- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål

C. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 30 § MB OM RÄTTEN ATT FÄRDAS OCH VISTAS INOM NATURRESERVATET SAMT OM ORDNINGEN I ÖVRIGT INOM NATURRESERVATET

Inom naturreservatet är det förbjudet att:

1. förstöra eller skada fasta naturföremål eller liggande eller stående döda träd eller buskar

2. plocka eller samla in mossor, lavar och svampar med undantag för insamling av enstaka exemplar för den artbestämning som inte låter sig göras i fält. Undantag gäller även för plockning av matsvamp för husbehov. Föreskriften gäller inte vid vetenskaplig undersökning som beviljats tillstånd enligt C12.
3. samla in och därefter döda ryggradslösa djur. Föreskriften gäller inte vid vetenskaplig undersökning som beviljats tillstånd enligt C12.
4. varaktigt sätta upp tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning
5. elda annat än på anvisad iordningställd plats och med medhavd ved eller ved som tillhandahållits av reservatsförvaltaren
6. parkera annat än på anvisad parkeringsplats
7. övernatta i husbil, husvagn, bil, annat fordon eller taktält
8. tälta annat än på anvisad plats, se karta bilaga 1
9. klättra i berg
10. cykla eller rida
11. använda delområde C för tävlings- eller övningsändamål eller motsvarande, se karta bilaga 1

Inom naturreservatet är det utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att

12. Utföra vetenskaplig undersökning.

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att utföra de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan.

Upplysning

Länsstyrelsen vill påminna om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än naturreservatsföreskrifterna gäller eller kan komma att gälla för området.

Uppgifter om naturreservatet

Administrativa data

Namn	Skurugata
NVR-id	2002309
Areal	134 hektar (ha) varav vatten 1,3 ha
Beslut om Natura 2000	Ja (SE0310346)
Kommun	Eksjö
Socken	Eksjö och Hult
Lägesbeskrivning	ca 8 km NO Eksjö och ca 7 km N Hult
Fastighet(er)	Eksjö-Bjässarp 1:22, del av Bötteryd 1:4, del av Passlemålen 1:2 Nyttjanderätter och servitut redovisas i sakägarförteckningen, bilaga 3
Fastighetsägarkategori(er)	Enskilda och staten (Naturvårdsverket)
Gräns	Enligt beslutskartan, bilaga 1. Gränsen är inmätt enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län

Beskrivning av området

Skurugata ligger mellan byarna Bjässarp och Passlemålen ca 8 km NO om Eksjö stad. Centralt i reservatet finns en djupt nedskuren, smal kanjonliknande sprickdal i berggrunden. Formationer av den här typen benämns ofta skura, vilket har gett upphov till namnet Skurugata. Skurugata är och har länge varit ett välbesökt utflyktsmål för både närboende och turister. Utsikten från Skuruhatt, öster om skuran, är milsvid och storslagen. I skuran är klimatet mycket svalt och fuktigt vilket gör att bland annat många ovanliga mossarter kan leva här. Det omkringliggande området utgörs av en barrblandskog av gran och tall. Delar av skogen är naturskogsartad med gamla träd och död ved.

Beskrivning av ärendet

Naturreservatet Skurugata bildades år 1967. Området beslutades för sin karaktäristiska djupa skura som går igenom reservatet. Naturreservatet utökades år 2005 och kom då att omfatta bland annat en våtmark och en barrskog med höga naturvärden. Skogen har värden knutna till bland annat en olikåldrig granskog.

Sommaren 2018 var väldigt varm och torr och många granar stressades av torkan och det skapade en gynnsam situation för åttatandade granbarkborrar. Det har förekommit påtagliga angrepp

av granbarkborre i Skurugata under ett antal år därefter. Antalet granbarkborrar i landskapet har ökat kraftigt och blivit ett problem i skogsbruket och också angripit granar i många naturreservatet, däribland Skurugata, vilket har gjort att skurans fuktiga miljö och de arter som förekommer där nu hotas. Naturreservatet Skurugata saknar föreskrifter som ger möjlighet att göra åtgärder för att begränsa stora utbrott av granbarkborre som kan innebära risk för att syftet med områdesskyddet inte kan nås. Behovet av att kunna göra sådana åtgärder har nu blivit uppenbara.

Sedan naturreservatet bildades har även ökad spridning av invasiva främmande arter och de problem det kan medföra för den inhemska florin och faunan uppmärksamats alltmer.

Ökad kunskap om områdets historiska hävd med betande tamboskap fram till på 1970-talet har gjort att det för västra delen av naturreservatet finns ett beslut om dispens från 2019 (dnr 521-6400-2019). Dispensen handlar om att reservatsförvaltaren ska kunna göra åtgärder i en del av skogen för att restaurera ett skogsbete. Detta arbete har sedan 2019 utförts.

Senare års ökade kunskap om områdets alla diken och om hydrologisk återställning och dikningens effekter på naturmiljöer har ökat medvetenheten om behov av att analysera, och om möjligt genomföra, hydrologisk återställning i de delar av reservatet som är dikespåverkat.

Reservatets västligaste del består av en torr och sandig tallskog som i enlighet med dagens kunskaper om brandens stora ekologiska betydelse för denna skogstyp bör naturvårdbrännas.

Med anledning av dessa faktorer inledes under 2024 arbetet med att revidera gällande beslut och skötselplan för Skurugata naturreservat. Förslaget till reviderat beslut och skötselplan för Skurugata naturreservat i Eksjö kommun skickades på remiss den 14 mars 2025 till Eksjö kommun, Skogsstyrelsen, Sveriges Geologiska undersökning, Eksjö Naturskyddsförening, Mellersta Götalands Jordägareförening, LRF Jönköpings län och Friluftsrämjandet Eksjö. Samtidigt förelades sakägarna att inkomma med yttrande.

INKOMNA REMISSVAR

Yttranden har inkommit från Skogsstyrelsen. Sveriges Geologiska Undersökningar har meddelat att de avstår från att yttra sig.

Skogsstyrelsen ser med uppskattning och positiv inställning till bildandet av naturreservatet. De påtalar att det är viktigt att i tid bekämpa granbarkborre för att undvika stora skador. De anser dock att angivna metoder i beslutet möjliggör sådan skötsel.

BEMÖTANDE AV INKOMNA REMISSVAR

Det har inte funnits några behov av ändringar i beslut eller skötselplan med anledning av inkomna remissvar.

Motivering till beslutet

Nya syften

Sedan naturreservatet med nuvarande avgränsning bildades 2005 har kunskapen om områdets biologiska värden i skogen i naturreservatet ökat betydligt. Bland annat har den rödlistade åtgärdsprogramarten mosippa har uppmärksamrats. Vi har även fått en ökad kunskap om områdets skogs- och markhistorik. Länsstyrelsen anser att det är motiverat att förtydliga och utöka syftet om skogarna. I syftet i det gamla beslutet beskrivs inte hur syftet ska uppnås. Länsstyrelsen bedömer att ett tydligare syfte och hur syftet ska uppnås ligger inom ramen för vad som kan anses gälla i det gamla beslutet tillsammans med skötselplanen. Det som har tillkommit sedan 2005 är syften om att bevara och utveckla betad barrskog samt bevara och utveckla brandpräglad tallskog. Syftet om att bevara och utveckla betad barrskog är motiverat utifrån den nya kunskap som finns om områdets höga naturvärden och dess skogshistorik. Utifrån samma bedömning är det också motiverat att utöka skälen för bevarandet enligt 7 kap. 5 § MB samt att förtydliga dessa jämfört med det gamla beslutet. Den brandpräglade tallskogen utgör en mindre del av området men hyser flera brandgynnade och hotade arter som till exempel mosippa och svedjenäva. Det är en tydlig del av syftet att bevara denna naturtyp och dess biologiska mångfald. Det är en naturtyp som historiskt sett har brunnit ofta och i synnerhet i östra Småland som ofta har varma och nederbördsfattiga somrar. Länsstyrelsen bedömer det motiverat att förtydliga naturvårdsbränning som huvudsaklig förvaltningsinriktning för att dessa skogar ska bevaras och naturvärdena vårdas och förstärkas. Syftena i punkt 5 och 6 är nya jämfört med beslutet från 2005. Syftena i punkt 1–4 är samma som i beslutet från 2005.

Nya B-föreskrifter

Vissa arter i naturreservatet är knutna till äldre barrskog med lång kontinuitet, bland annat flera arter av mossor och orkidén knärot, och dessa arter bedöms missgynnas kraftigt om all äldre gran dör under en kort period. Andra arter som mosippa och svedjenäva är brandgynnade och gynnas av att granen begränsas. Med ett tillägg av föreskrifter enligt 7 kap. 6§ MB om att markägaren ska tåla att åtgärder genomförs för att begränsa storskaliga angrepp av åttatandad granbarkborre kan kontinuitetsberoende bevarandevärden knutna till gran värnas. Samtidigt kan naturreservatets bevarandevärden knutna till tall, lövträd och brandgynnad tallskog bevaras och vårdas om förekomsten av gran kan begränsas i vissa delar. Historisk betad barrskog med dess naturvärden gynnas av den störning som bete ger och därför är det motiverat att möjliggöra bete som skötsel i delar av barrskogen i Skurugata naturreservat. För att uppnå syftet med att bevara och utveckla en naturskogsartad barrblandskog med anslutande mosse är det med dagen kunskap om områdets diken motiverat att med ett tillägg av föreskrifter enligt 7 kap. 6§ MB efter en hydrologisk utredning möjliggöra hydrologisk återställning.

Syftet med naturreservatet Skurugata är att bevara inhemska arter och naturmiljöer och då kan invasiva främmande arter utgöra ett hot mot syftet. Det är därför angeläget att föreskrifter enligt 7 kap. 6§ MB om att markägaren ska tåla att åtgärder genomförs för att bekämpa invasiva främmande arter så att de prioriterade bevarandevärdena värnas. Det finns dessutom ett tydligt ansvar om att skydda miljön och samhället mot utbredning och skador som invasiva främmande arter förorsakar, och det finns reglerat i Förordningen (SFS 2018:1939) om invasiva främmande arter. Den kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 av den 22 oktober 2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter. Dessa förordningar om invasiva främmande arter har tillkommit efter att naturreservatet bildades.

Föreskrifterna B2-B6, B8 och B9 är förtydligande av föreskriften B2 i beslutet från 2005 tillsammans med en uttolkning av skötselplanen som fastställdes vid samma tidpunkt. Föreskrifterna B10-11 utgår från den dispens som gavs för åtgärder år 2019. Tidigare föreskrifter har, som beskrivs ovan, även kompletterats med nya föreskrifterna om begränsning av åttatandad granbarkborre, stängsling och bete,

hydrologisk återställning, naturvårdsbränning samt bekämpning av invasiva eller främmande arter.

Upphävande av C-föreskrifter

Antalet föreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet, har minskats ner. Föreskrifterna C5 enligt beslutet från 2005, om förbud mot att framföra motordrivet fordon annat än på anvisad väg och parkeringsplats, bedöms som onödig dubbelreglering då annan lagstiftning reglerar detta. Föreskrift C7 om förbud mot att ställa upp motorfordon, husvagn eller släpvagn har omformulerats för att klargöra att förbudet avser övernattningsplatser på parkeringsplatsen.

Föreskrift C2 och C3 enligt beslutet från 2005, om förbud mot att samla in mossor, lavar eller vedsvamp samt förbud mot att samla in ryggradslösa djur har omformulerats och förtydligats.

Övriga C-föreskrifter är uppdaterade men i stort sett oförändrade jämfört med beslutet från 2005.

Övergripande

Länsstyrelsen bedömer att det förtydligade och delvis nya syftet, de nya skälen samt de nya föreskrifterna enligt 7 kap 6§ MB innebär ett lika starkt skydd som tidigare och att de synnerliga skälen för ändringen i denna del, i enlighet med 7 kap. 7§ första stycket miljöbalken, därför är uppfyllda.

Ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB innebär vissa inskränkningar av allemansrätten som är nödvändiga för att skydda områdets naturvärden. Restriktionerna bedöms inte vara av sådan omfattning att de allvarligt försvårar allmänhetens möjligheter att utnyttja området. I enlighet med vad som sägs i 3 och 4 §§ förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar bedömer Länsstyrelsen därför att det saknas skäl att ta fram en konsekvensutredning.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Enligt 7 kap. 4 § MB får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose

behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap. 5 § MB ska i ett beslut om att bilda naturreservat skälen för beslutet anges. I beslutet ska också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året.

I 7 kap. 6 § MB anges att om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, får länsstyrelsen förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. bereds tillträde till mark för allmänheten där allmänheten annars inte har rätt att vistas,
3. utförs gallring, röjning, slätter, plantering, betesdrift, avspärrning eller liknande åtgärder, eller
4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I 7 kap. 25 § MB anges att vid prövning av frågor om skydd av områden enligt detta kapitel ska hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

I 7 kap. 30 § MB stadgas att föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett område som skyddas enligt detta kapitel och om ordningen i övrigt inom området får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. Föreskrifterna ska gälla omedelbart, även om de överklagas.

I 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. anges bl.a. att länsstyrelsen ansvarar i länet för områdesskyddet.

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska länsstyrelsen fastställa en skötselplan för ett naturreservats långsiktiga vård. En skötselplan ska ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat.

Länsstyrelsen får, enligt 22 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., meddela föreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB.

Av 2 kap. 6 § MB framgår att för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

Bestämmelserna i 3 och 4 kap. ska, bl.a. vid prövning av frågor enligt 7 kap., tillämpas endast i de fall som gäller ändrad användning av mark- eller vattenområden.

Enligt 5 § förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m. ska den myndighet som ska tillämpa bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken i ett ärende, i beslutet ange om den prövade anläggningen, verksamheten eller åtgärden går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande regionplanen eller kommunala översiktsplanen.

Information

Beslutet kungörs i länets författningssamling samt i berörda dagstidningar. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB träder i kraft den 19 september 2025 och de gäller omedelbart även om de överklagas. Kungörelsen införs i SmT gruppen (Smålands-Tidningen, Vetlanda-Posten, Tranås Tidning) den 28 augusti 2025, vilket innebär att ett eventuellt överklagande ska ha inkommit till Länsstyrelsen senast den 18 september 2025.

Du kan överklaga beslutet

Se information nedan hur du kan överklaga beslutet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Johan Löwenadler Davidssons med naturvårdshandläggare Anders Hildingsson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Ingrid Camper medverkat.

Bilagor

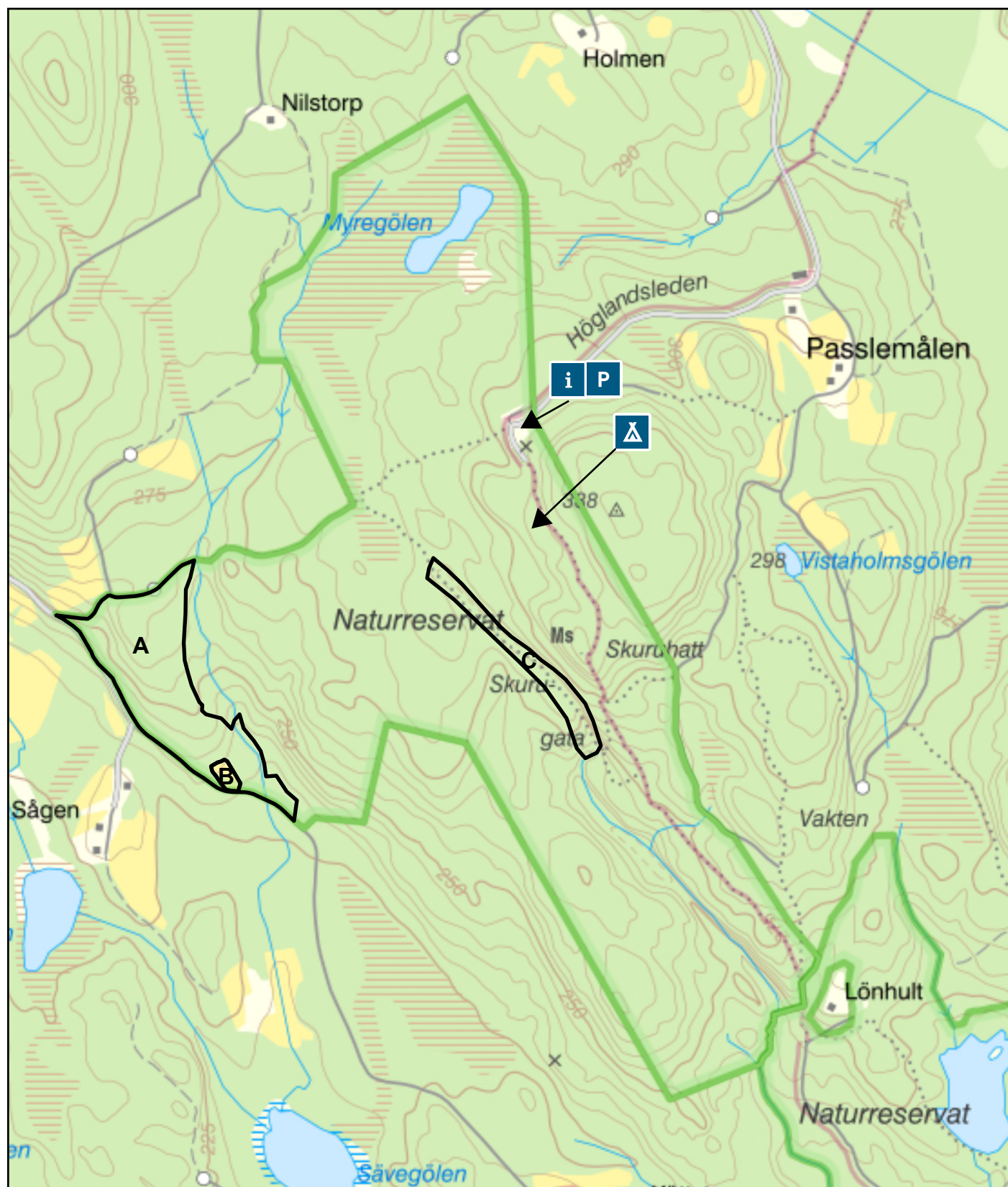
1. Beslutslista
2. Skötselplan med bilagor
3. Sakägarförteckning
4. Sändlista

Naturreservat Skurugata

Bilaga 1

Beslutskarta

Tillhör Länsstyrelsens beslut 2025-08-19,
dnr 511-81-2025

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

© Lantmäteriet Geodatasamverkan
© Länsstyrelsen Jönköping